

Kvinderne og valget

Taler

Marie Høeg

Omstendigheter

Foredrag på Kvindemøtet

- 1 Stemmeretten er Midlet, det eneste Middel, som giver det enkelte Individ
anledning til at influere paa Samfundet, dets Love og Vedtægter. Alle de, som er
uheldig stillet, de, som paa en eller annen Maade lider under
Samfundsordningen, har i Stemmeretten et Middel til selv at kunne modarbeide
- 5 de Ulemper, som trykker dem. Raar vi ved dette, da maa vi ogsaa forstaa hvilken
Magt der ligger i Stemmeretten, og hvor værdifuld denne Ret i Grunden er, da
forstaar vi ogsaa, hvor galt det var, at denne Ret forbeholdtes Halvdelen av
Befolkningen, at den var lagt i Hænderne paa alle Mænd, mens Kvinderne
holdtes helt udenfor, de - Kvinderne mener jeg - som har ikke bare de Interesser
- 10 at varetage, som falder sammen med Mandens, men som ogsaa har Særinteresser
at varetage. Derfor, mine Damer, er Kvindestemmeretten intet Indgreb i
Mandens Rettigheder, men Mandsstemmeret alene har været et Indgreb og et
Overgreb i Kvindens Menneskerettigheder.
- 15 Det er blit sagt, at et Lands Kulturtrin kan maales efter den Stilling, som dets
Kvinder indtager - og naar vort Land nu har rykket et Trin høiere op blant
Kulturstaterne - derved, at det har brudt med et Princip, dikteret af gamle
Fordomme og et Skjævt Livssyn - naar Kvindernes Stilling er Maalestokken for
vort Lands Kultur, saa skylder vi ogsaa Landet at hævde vor Stilling; burde
- 20 huske, at hver og en af os her har et Ansvar; vi kan være temmelig overbevist om,
at de norske Kvinders Deltagelse ved dette Valg ikke kommer til at foregaa
upaaagtet - vi blir fulgt med den største Opmerksomhed rundt omkring i
Europa, baade af Reformvenner og af Reformfiender. Enhver stemmeberettiget
Kvinde i dette Land pligter derfor, - under dette Valg - at tage et Standpunkt -
- 25 ingen kan komme forbi den Sandhed, at Stemmeret er Stemmepligt - . Der
findes Kvinder, som dette ikke er gaaet op for, og Undskyldningerne er mange -
først har vi nu dem, som siger, at de ikke forstaar sig paa det - de har ikke Tid - ja

undskyld mine Damer, men jeg tror det næsten ikke. For det første, saa er det nu
30 slet ikke saa indviklet, at et menneske med fulde 5 Sanser ikke kan begribe det.
Paa hvilken Maade faar nu Mændene Rede paa det? Jo, de læser Aviserne og
snakker om det. Kvinderne faar gjøre ligedan, - men saa er det Tiden - findes det
noget i et Menneskeliv, som er saa tøieligt som Tiden? Neppe - og den Erfaring
har vi da vist alle gjort, at naar det er noget, vi virkelig vil, saa strækker Tiden
35 som oftest til, - vi tar overtvert, sm det heder. Saa har vi de Kvinder, som trækker
på Skulderne, naar de hører nævne Ordet Stemmeret, de bruger gjerne affeie det
med, at de ikke interesserer sig for Politikk - det at en ikke interesserer sig for
Politikk er jo det samme, som at en ikke interesserer sig for sit Lands Aliggender,
det er i Virkeligheden en Mangel paa Patriotisme og er ikke det mindste at
40 undskylde. Forresten har nu ikke de Rettigheder, som Kvinderne nu har faat
egentlig noget med Politikk at bestille, jeg mener Politik i dette Ords oprindelige
Betydning, det er mulig, jeg gjør mig skyldig i en Misforstaaelse, skjønt jeg efter
Evne har forsøgt at sætte mig in i det; men jeg kan ikke forstaa, hvad ens
politiske Anskuelser har med det kommunale Stell at gjøre, med mindre der da
45 menes det sammensatte moderne Ord: Kommunal-Politik. Jeg skal imidlertid
ikke nu udtale mig mer om dette. Her i Byen har man jo ogsaa fundet det at
være fornuftig, at Kvinderne deler sig mellem de bestaaende Partier, og det skal
være sagt til de herværende Organisationers Ros, at de gennemgaaende har
stillet seg velvillige overfor Kvindernes Fordringer. Stemmeretsforeningen
50 Diskussionsforeningen foreslog nemlig for de herværende Partier, som agter at
opstille egen Liste til Kommunevalget - 15 kvindelige Repræsentanter til
Fordeling paa de forskjellige Lister - af Kvinderne vil man have seet, at der paa
alle 4 Lister er opført Kvinder, blant hvilken Afholdspartiet og Arbeiderpartiet
har de færreste.

55 Naar de 2 Foreninger, Stemmeretsforeningen og Diskussionsforeningen
foreslog 15 Kvinder til Salg i Kommunestyret, saa var det, fordi Tredjedelen af
Hortens stemmeberettigede Indvaanere er Kvinder, og det turde være en billig
Fordring, at Repræsentanternes Antal rettede sig efter Vælgernes Antal. Hvor
60 mange Kvinder, der blir valgt ind i Kommunestyret, staar til Vælgerne at afgjøre.
Hvis man imidlertid tør drage nogen Slutning af de allerede undne Valg her i
Byen, hvor kun Mænds Stemmer afgjorde Sagen, da blir ok Kvinderne meget
sparsomt repræsenteret i Hortens Kommunestyre - jeg sigter nemlig til de
kommunale Institutioner, hvor Kvinder, ifølge den nye Ordning kan Indvælges,
65 og hvor valget foregaar i Repræsentantskabet. I fjor valgtes, som vi nok husker,
med meget Forsigtighed en eneste Kvinde ind i Fattigkommissionen - i Aar

dristede man sig til at vælge ind en til i samme Styre - i Skolestyret derimod ingen. De vise Herrer mente nok, at i Skolestyret hører kun Mænd hjemme - det
70 hjalp ikke, at her nævntes nogen, hvis Indhaver maa ansees at have en vis Autoritet paa Skolevæsenets Omraade, som netop gennem sit Arbeide er knyttet til Skolevæsenet med sin varmeste Interesse - det ser næsten du til at største Delen af de gode Herrer i Repræsentantskabet har havt til Opgave at holde Kvinder ude fra Skolestyret, saa længe som muligt. Mod denne
75 Fremgangsmaade, mine Damer, mener jeg, at vi skulde nedlægge en kraftig Protest - Skolen er jo netop en af de Institutioner, som ikke kan undvære Kvinderne. Af Skolen afhænger for en stor Del Nationens Fremtid - ikke bare Landets Sønner, men ogsaa Landets Døtre faar her sin Retledning for Livet. Kvinderne har været med at tage det tyngste Løft i Skolens Reisning, tør nogen
80 sige, at de ikke har klaret det Arbeide godt? Jeg tænker, vi kan være vel fornøiet med vor Lærerindestand trods det, at de fra først af fik mindre Uddannelse, og trods det, at de nu, med samme Uddannelse som sine mandlige Kollegaer arbejder for halv Løn.

85 Det Arbeide og den Indsigt, Kvinderne har lagt for Dagen i vort Lands Oplysningsarbeide berettiger ikke til at holde dem udenfor Ledelsen. Det er Sneversynthed, som ikke bør taales; men vi Kvinder faar være opmærksomme paa, hvad der foregaar, og gennem Stemmeretten har vi et Middel til at rette paa den Slags. Vi faar vælge in i Kommunen Mænd, som repræsenterer Kvinders
90 Rettigheder og Kvinders Meninger.

De Mænd, som undervurderer Kvinderne, kun fordi de er Kvinder, bør vi Kvinder ikke stemme paa, lad os blive enige om at stryge deres Navne af Listen. Trolset, som er sig delv nok, har vi ingen Brug for, verken i Mands eller
95 Kvindeskikkelse. I det store og hele bør vi være forsigtige med de Navne, som vi giver vor Stemme, lad Stemmegivningen frem for alt være en Samvittighedssag; findes der et Navn paa Listen, som en ikke har Tillid til, saa stryg det.

Der vil naturligvis ikke med de Rettigheder, Kvinderne hidtil har vundet,
100 indtræde nogen epokegjørende Forandringer i Samfundsordningen, der vil ganske sikkert gaa Aar, før deres Indflydelse bliver synderlig merkbar - Kvinderne maa jo først sætte sig grundig ind i de forskellige Gjøremaal og de faa, som fra Begyndelsen af blir indvalgt i Styret, kommer ganske sikkert til at arbeide under saa aarvaagne Blikke, at det baade er klogest og naturligst at
105 iagttage den største Forsigtighed.

Men allerede det, at Kvinderne har faaet Medbestemmelsesret i Samfundets Anliggender, er jo i sig selv noget af stor moralsk Betydning.

110

Vi ved jo, at den, som ikke har nogen Medbestemmelsesret i de Ting, som andgaar en selv - den, som maa føie sig i disse Ting efter andres Vilje og Afgjørelse - han maa paa en eller annen maade være at betragte som aandsunderlegen, han blir med andre Ord gjort umyndig, og det er noget af dette Umyndighedspræg, som nu er taget bort fra Kvinderne - vor 115 Medbestemmelsesret var negtet os paa Grundlag af den Anskuelse, at Kvinderne var Manden aandelig underlegne, og at denne Anskuelse har havt Tilbagevirkning på Kvinderne er jo selvsagt - den har gjort os sløve og ligeglade, den har lammet vor Selvtillid og slappet vor Menneskelige Ansvarsfølelse, den er 120 den direkte Aarsag i, at der den Dag i dag findes Kvinder, som synes, at de intet har med dette at bestille, de overlader alt saa trygt i andres Hænder, inderlig fornøiet over at slippe Bryderiet, den har frembragt falske Forestillinger, som har stjaalet Kvindens Selvfølelse. Samfundet er ikke noget udenom os, men det er noget, vi er med i - alt det, som angaar dette Samfund, angaar direkte eller 125 indirekte hvert enkelt Medlem, og Kvinderne ligesaa meget som Mændene. Lad os se, om der findes Ting her i dette Samfund eller i denne Kommune, som ikke angaar Kvinderne. Vi har som jeg nævnte Skolevæsenet, Fattigvæsenet og Sundhedsvæsenet, vi har de forskjellige Regler, som gaar ind under Politivedtægterne, Reguleringen af Udsalgsstederne for berusende Drikke, 130 Stængning og Aabning af Butikerne etc, vi har Bygningskommisjonen og vi har Ligningskommisjonen, vi har Regulering af Byens Gader og vi har disses Vedligeholdelse, vi har Gadebelysning og vi har Hortens Vandverk. Mine Damer, jeg spør, om Hortens stemmeberettigede Kvinder ikke har noget med alt dette at gjøre.

135

Vi faar prøve at samle os - lad os vise, at Kvinderne her i Byen forstaar at værdsætte sine Rettigheder - forstaar at hævde sin Medbestemmelsesret - vi vi pligter det af Hensyn til os selv, vor Kommune og vort Land!

140

Kilde

"Gjengangeren", Hortens og Aasgaardstrands blad, Nr 143, Tirsdag den 3die December 1901.

Emner

Foredrag, Kvinner, Kvinnesak, Likestilling, Stemmerett, Valg

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kvinderne-og-valget>

150

155

160

165

170

175

180